

Yttrande: 2023-12-18

Mottagare: Socialdepartementet

Dnr: S2023/02066

RF dnr: 636/23

Fi2023/02126

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sf@regeringskansliet.se

Yttrande gällande SOU 2023:30 Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst

Sveriges Riksidrottsförbund (RF) överlämnar härmed sitt yttrande över rubricerad utredning.

RF är idrottsrörelsens samlande organisation med uppgift att stödja, företräda, utveckla och leda idrottsrörelsen i gemensamma frågor, såväl nationellt som internationellt. RF har 72 medlemsförbund (specialidrottsförbund, SF) som tillsammans har cirka 18 500 idrottsföreningar. Totalt samlar idrottsrörelsen drygt 3,2 miljoner medlemmar.

Övergripande synpunkter

RF tillstyrker utredningens förslag om att komplettera den presenterade modellen med lösningar för att omfatta personer som helt eller delvis finansierar sin yrkesverksamhet med stipendier som inte är skattepliktiga. Denna grupps situation är välkänd för idrottsrörelsen då svenska elitidrottare är hårt drabbade. Dessvärre missar utredningen denna särskilt drabbade grupp, vilka därför inte kommer att få en förbättrad situation även om förslagen genomförs. Detta trots att elitidrottarens situation, förutsättningar och även allmänintresse har stora likheter med gruppen konstnärer/kulturskapare, vilken omfattas av lösningarna.

RF vill att:

Förslagen även omfattar Sveriges främsta elitidrottare – en grupp som i dag står mer eller mindre helt utanför det gemensamma trygghetssystemet.

Nedan följer en kort beskrivning av elitidrottarens livsvillkor och det allmänintresse som finns i svensk elitidrott. Avslutningsvis visar vi på likheter mellan de två grupperna konstnärer/kulturskapare och elitidrottare.

I övrigt tillstyrker RF utredningens förslag om att lägga samman inkomster vid fastställande av SGI för exempelvis kombinatörer, det vill säga personer som blandar former av förvärvsarbete. Till denna grupp hör många ledare och aktiva inom

idrottsrörelsens över 200 idrotter, vilka kombinerar olika former och uppdrag för att kunna ägna sig åt sin och andras idrottssatsning. Utredningen belyser även på ett bra sätt att konstnärer och kulturskapare, i större utsträckning än andra på arbetsmarknaden, har fluktuerande inkomster. Denna vardag, med långa perioder utan inkomst och/eller kraftigt varierande storlek på inkomst, är bekant även för elitidrottare och ofördelaktig för beräkning av SGI inom nuvarande socialförsäkringssystem.

RF väljer att inte kommentera övriga delar.

Särskilt om elitidrott, dess förutsättningar och allmänintresse

Elitidrottens allmänintresse

Elitidrotten är en liten men viktig och engagerande del av svensk idrott. När svenska idrottare tävlar internationellt samlas vi som nation runt historiska ögonblick. Stora idrottsögonblick hjälper oss att bygga en gemensam identitet och skapa gemensamma minnen. Elitidrotten skapar både förebilder, inspirerar till fortsatt idrottande och ger gemenskap och sammanhållning i en diversifierad samtid. Mästerskap och dess förebilder fungerar därtill som betydelsefulla katalysatorer för att inspirera och skapa förändring både hos individer och olika samhällsaktörer.

[En rapport från Svenska Institutet \(2023\)](#) visar att det finns ett positivt samband mellan uppfattningen om Sverige som idrottsnation samt kännedom och uppfattning om vårt land. Svenska elitidrottare blir alltså, genom karaktären på sitt arbete, förebilder och inspiratörer tillika ambassadörer för Sverige och deras insats bidrar till positiva effekter såväl inom som utanför landets gränser.

Elitidrottarens livsvillkor

Det finns anledning att belysa elitidrottarnas livssituation. En överskuggande utmaning för svensk elitidrott har med ekonomiska resurser att göra. RF, Sveriges Olympiska kommitté (SOK) och Svenska Paraspportförbundet/Sveriges Paralympiska Kommitté har tillsammans betydligt mindre pengar att fördela till elitidrott än andra, jämförbara länder.

Att som elitidrottare satsa mot internationell toppnivå är ett stort åtagande och endast ett fåtal når världsklass. Resurser att mäktas med denna satsning skiljer sig markant åt mellan olika idrotter och individer. Många svenska elitidrottare på internationell toppnivå lever med mycket små resurser bestående av stipendier, bidrag och lån från exempelvis CSN och/eller sina föräldrar eller partners. Möjligheten att ägna sig åt en satsning är därför ofta beroende av familj och närståendes möjlighet att ge såväl ekonomiskt som socialt stöd, eftersom resurssvaga idrotter och paraidrotten saknar dessa förutsättningar. Detta visar exempelvis RF:s rapport [Vägar till världstoppen - En studie av svenska](#)

[toppidrottarens karriärerfarenheter](#) (2022). När det gäller elitidrottare inom parasporten så finns ytterligare ett antal punkter som påverkar den ekonomiska situationen och tryggheten för individen. Ett exempel på försvårande omständighet är att flera av parasportens elitidrottare har lönebidrag, vilket inte räknas in i SGI.

[En aktuell rapport från SOK \(2022\)](#) belyser svenska olympier och toppidrottare socioekonomiska situation. Rapporten visar på en ohållbar situation för alla utom ett fåtal som tillhör yttersta elit i de kommersiellt starkaste idrotterna. Idrottarna står helt eller delvis utanför svenska trygghetssystem, såsom pensionssystem, bostadsmarknad och socialförsäkring. Rapporten visar att hälften av de 150 idrottare från 30 olika idrottsgrenar som finns i SOK:s topp- och talangprogram¹ har en årsinkomst under existensminimum. Ungefär 16 procent lever under existensminimum även efter att de fått SOK:s stipendium som kan tilldelas de idrottare med en årsinkomst under 200 000 kr.

I de fall stipendier är en avgörande inkomstkälla är inkomsten alltså inte heller sjukpenninggrundande, ligger inte till grund för pension och idrottare som är/blir familjeförsörjare under sin karriär har i de flesta fall mycket låg ersättning från föräldraförsäkringen.

Idrotten och satsningen är central i elitidrottarnas liv och både vardag och större livsbeslut anpassas nästan helt och hållet utifrån vad som bäst gynnar prestationen. Exempelvis flyttar man som idrottare dit bäst träning finns och avvaktar med att skaffa familj. Sammantaget innebär en elitidrottssatsning ett stort risktagande som gör att många väljer bort, eller tvingas välja bort, en möjlig elitidrottssatsning i relativt tidig ålder. För de som har möjlighet och är beredda att ta chansen väntar för majoriteten ett antal ekonomiskt tuffa år och en otrygg framtid.

Likheter mellan grupperna konstnärer/kulturskapare och elitidrottare

Betänkandet belyser särskilt konstnärer och kulturskapares situation, vilka är en av de grupper vars situation lyfts särskilt i utredningens direktiv. Gruppen konstnärer och kulturskapare beskrivs ha särskilda utmaningar i relation till socialförsäkringssystemen (sid 103f):

1. En stor andel av konstnärerna och kulturskaparna är **kombinatörer**.

Att kombinera civilt arbete eller studier med en internationell elitidrottssatsning är för de flesta en nödvändighet och därmed vanligt förekommande. Detta går inom idrottsrörelsen

¹ Topp- och talangprogrammet är ett skräddarsytt och behovsprövat stöd för aktiva som bedöms ha potential att nå medaljkapacitet på Olympiska Spel. Ambitionen är att de i världstoppen eller med potential att nå dit ska kunna genomföra en hållbar heltidssatsning mot Olympisk medalj, oavsett den egna idrottens eller familjens ekonomi. Förutom stipendium finns det via programmet exempelvis möjlighet till idrottsligt och medicinskt stöd.

ofta under benämningen "dubbla karriärer". Förekomsten av dubbla karriärer, dess struktur och signifikans skiljer sig mellan idrotter och inom idrotter. En rad faktorer inverkar – personliga, organisatoriska och idrottsliga - i olika faser och i olika stor utsträckning. Exempel på faktorer är hushållets ekonomi, ålder, grenens träningsprofil, återhämtningskaraktäristika och tävlingskalender.

2. Det är relativt vanligt förekommande att konstnärer och kulturskapare har **fluktuerande inkomster**. Det kan gå relativt långa perioder utan inkomst som senare betalas ut vid ett tillfälle eller att inkomsternas storlek är kraftigt varierande per månad.

En del idrottare studerar (eftersom de behöver det ekonomiska bidrag som studiemeddel ger), andra arbetar deltid eller intensivt i perioder. Många kombinerar olika typer av uppdrag och inkomster. I SOK:s rapport om olympiers situation beskriver idrottare att "konsten ligger i att periodisera" och "att hitta en ändamålsenlig balans". Exempelvis genom att studera mer efter årets viktigaste tävling och under försäsong eller genom att arbeta intensivt under korta perioder, placerade vid rätt tillfällen i relation till sin satsning.

3. En icke oansenlig andel bland konstnärer och kulturskapare har sin **försörjning helt eller delvis och varierande över tid via stipendier**. Stipendier räknas vanligen inte som inkomst av tjänst även om det finns vissa undantag, och därför betalas i regel inte några socialavgifter för stipendier. Då stipendier inte räknas in som inkomst av tjänst resulterar det i att dessa personer inte kan få en SGI fastställd såtillvida de inte har andra inkomster som inte är stipendier och som ingår i fastställandet av SGI.

Inom elitidrotten är stipendier en viktig och för många avgörande del av försörjningen. Exempelvis tidigare nämnda stipendium från SOK men även RF:s elitidrottsstipendium som delas ut för att möjliggöra kombinationen elitidrottssatsning och studier efter gymnasiet.

RF vill avslutningsvis påvisa likheterna mellan grupperna idrott och kultur genom hänvisning till *lag (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. (A-SINK)*. Inom ramen för A-SINK, som är artistskatt för utomlands bosatta, likställs scenkonstnärer och idrottare då det finns tydliga likheter mellan grupperna som båda bland annat får ersättning för publikframträdanden i Sverige. I 3 § A-SINK anges att både "artistisk verksamhet" och "idrottslig verksamhet" ska avse "personligt framträdande inför publik eller genom ljud- eller bildupptagning" för att omfattas av lagens definition. På motsvarande sätt menar vi alltså att gruppen idrottare bör likställas med konstnärer/kulturskapare inom ramen för utredningens förslag om lösningar som särskilt rör denna grupp.

Sveriges Riksidrottsförbund

Stefan Bergh.

Stefan Bergh
Generalsekreterare